

الگوی تبیین عملیاتی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

علی سروش^{۴۶}

فصلنامه (علمی - تخصصی) مطهر، سال هفدهم، شماره ۵۴، پاییز ۱۳۹۹

چکیده

تفاسیر گوناگونی از بیانیه گام دوم صورت گرفته است، اما آسیب جدی در تبیین و تفسیر چنین متونی تقلیل یافتن متن به مسائل نظری است. این مقاله مبتنی بر روش الهام گرفته شده از امام خمینی، سعی می کند این بیانیه را تبیین کند و در پی تبیین عملیاتی بیانیه است. این مقاله به این سوال مهم پاسخ می دهد که چگونه این بیانیه استراتژیک محقق و عملیاتی می شود. گام دوم انقلاب از طریق شناخت صحیح مسائل مردم و حل این مسائل مبتنی بر ظرفیت های عمومی محقق می شود، چنانچه مقام معظم رهبری می فرمایند: امروز گام دوم انقلاب این است: شناختن ظرفیتهای و مزایای آنها، و شناختن فسادها و رخنه ها و کمبودها و مشکلها و سینه سپر کردن برای حل آنها. لذا شاخص ارزیابی سازمانها و نهادها در حرکت در مسیر تحقق گام دوم، صرفا تبیین و تفسیر این بیانیه نیست، بلکه شاخص ارزیابی میزان موفقیت این سازمانها و افراد در حل مسائل مردم و امیدآفرینی است. براین اساس باید الگوی حل مسائل به مجموعه های مختلف صفی و ستادی ارائه گردد و انتظار از آنها حل مسائل و پیش بردگی در حیطه جغرافیایی و یا تخصصی خود باشد آن هم مبتنی بر ظرفیت های عمومی کشور و نه صرفا با اعتبارات.

واژگان کلیدی: مسئله، ظرفیت، عینیت، گام دوم

^{۴۶} دکترای علوم سیاسی، پژوهشگر پژوهشکده شهید صدر

مقدمه

بیانیه گام دوم متنی بسیار راهبردی و حکمی برای استمرار انقلاب اسلامی است، به تعبیر حضرت آیت الله مصباح یزدی؛ این بیانیه یک متن حکمی و از سخت ترین کارهایی است که بر عهده‌ی رهبر انقلاب در دوران مدیریت‌شان بوده است:

«بنده عقیده‌ام این است که صادر کردن این بیانیه در این موقعیت با این ویژگی‌ها، با ظرافت‌هایی که در انتخاب الفاظ و جملات و ترکیبات و تنظیم مباحث به همدیگر و بعضی جاها تصریح به یک مطالبی، بعضی جاها فقط به یک اشاره‌ای گذشتن و ... آن قدر حکمت دارد که بنده و امثال بنده نمی‌بینم در خودمان که بتوانیم درست همه‌ی حکمت‌های این را بیان کنیم. صدور این بیانیه شاید یکی از سخت‌ترین کارهایی است که بر عهده‌ی رهبر انقلاب در دوران مدیریت‌شان بوده است»^{۴۷}

چنین متن حکمی و راهبردی ناظر بر تحقق اهداف بلند انقلاب اسلامی نگارش یافته است، و وظیفه اندیشمندان انقلاب اسلامی تبیین آن در مسیر تحقق این اهداف والاست. تا به امروز تبیین‌های فراوانی از «بیانیه گام دوم» ارائه شده است، اما در تبیین و تفسیر این بیانیه مهم و ویژه باید مراقب بود تا غرق در مباحث نظری و انتزاعی نشد، آسیب جدی در تبیین و تفسیر چنین متونی تقلیل یافتن متن به مسائل نظری و انتزاعی است. تفسیر و تبیین چنین متن و سند بالادستی باید مقدمه‌ای باشد برای عمل. در این مقاله تلاش شده است تبیینی عملیاتی ناظر بر مسائل جاری کشور و انقلاب از بیانیه گام دوم انقلاب ارائه گردد.

روش تبیین بیانیه

قبل از این تبیین به سه نکته مهم که در روش تبیین این بیانیه لازم است مورد توجه قرار بگیرد اشاره می‌کنیم، روش تبیین و تفسیر متون با نگرش انقلاب اسلامی و مبتنی بر اندیشه امام خمینی عبارتند از^{۴۸}:

۱. تبیین بیانیه باید روشن کننده اهداف متن (بیانیه) باشد و نه ریز شدن در متن و اجزاء و متکثر نمودن آن. (سیدروح الله خمینی، آداب الصلوة ص ۱۹۲)

^{۴۷} محمدتقی مصباح یزدی، آفت زدایی از انقلاب ماموریت جوانان در گام دوم، قابل دسترس در:

<http://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=43346>

^{۴۸} علی سروش، رویکرد امام خمینی در تفسیر سیاسی قرآن کریم برای ارائه الگوی به جهان اسلام، رساله دکتری، دانشگاه باقرالعلوم، قم، ۱۳۹۶، ص ۱۲۷

۲. تبیین بیانیه باید گامی باشد در عمل و تحقق متن (بیانیه) و نه گامی در پیچیده، نظری و انتزاعی کردن متن (بیانیه). (همان)

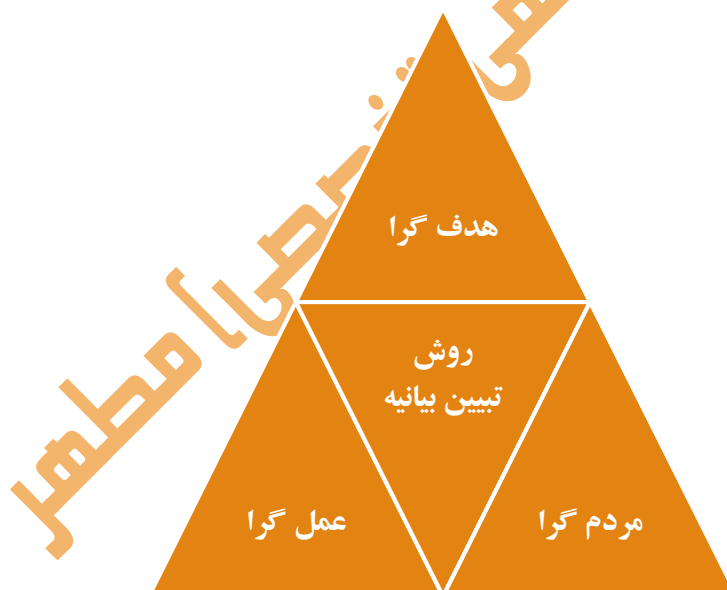
۳. تبیین متن (بیانیه) باید همه فهم و روان باشد بگونه ای که عموم مردم که مخاطب آن هستند بتوانند با آن ارتباط بگیرند، و نه نخبگانی نمودن آن. (همان)

باتوجه به جامعیت این بیانیه، باید مراقب بود دچار فهم و تفسیر سلیقه ای از آن نشد، این بیانیه مشتمل بر موضوعات و مسائل متنوعی از فرهنگ تا اقتصاد، و از تکنولوژی تا سبک زندگی است لذا نباید محو یکی از این حوزه ها بدون توجه به دیگر حوزه ها شد، بلکه باید فهمی همه جانبه و راهبردی و درعین حال عملیاتی از آن بدست آورد. براین اساس شاخص های اصلی در تبیین این بیانیه که ما را به نیل به اهداف و تحقق آن رهنمود سازد عبارتند از:

۱. هدف گرا بودن

۲. عملگرا بودن

۳. مردم گرا بودن

چیستی بیانیه گام دوم

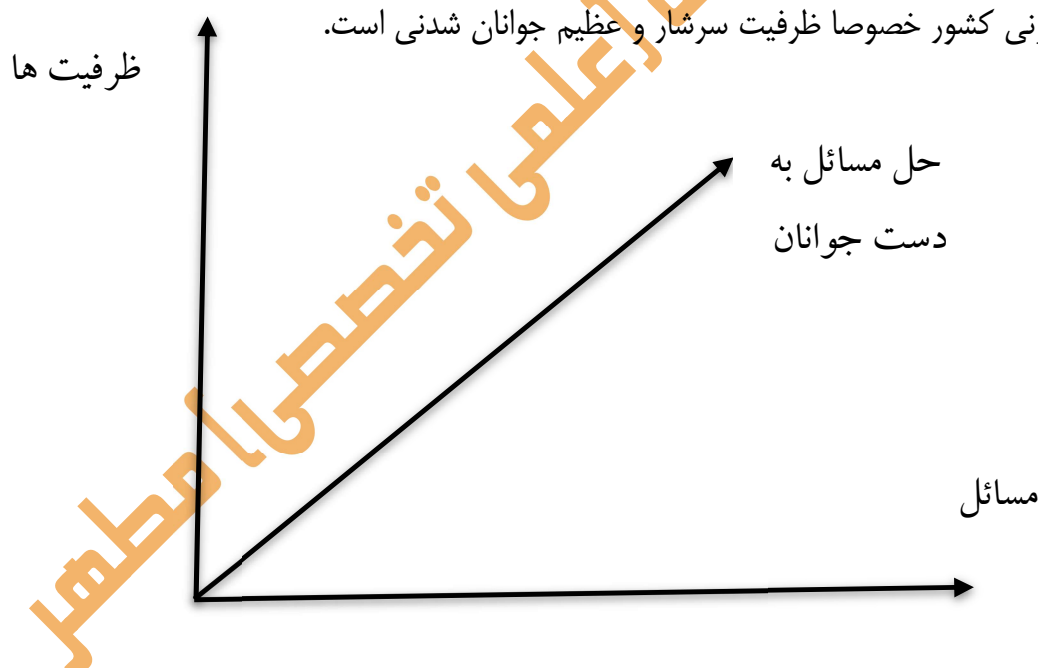
بیانیه گام دوم مشتمل بر مفاهیم گوناگون و جامعی است، اما باید دریافت که مقصد و هدف از صدور این بیانیه چیست و به دنبال طراحی چه راهبرد جدیدی است. (سیدعلی خامنه‌ای، بیانیه گام دوم)

برای این منظور ابتدا باید دریافت این بیانیه ناظر بر چه مسئله اصلی ای صادر شده است. این بیانیه در آستانه ۴۰ ساله دوم انقلاب و ناظر بر ۴۰ ساله اول انقلاب در تلاش برای احیا و بازتولید انقلاب و

«نظریه انقلاب» و حرکت پیش به جلوی کشور است. اما این بازتولید انقلاب در شرایط فعلی از چه طریق ممکن است و در بیانیه گام دوم چه راهبردی تبیین شده است؟

بیانیه ناظر بر مسائل جاری انقلاب و برنامه دشمن نگاشته شده است؛ برنامه دشمن تلاش برای ناکارآمد جلوه دادن نظام و انقلاب و ناامید کردن مردم از ادامه راه و مقاومت در مسیر انقلاب است. دشمن در تلاش است با جنگ اقتصادی ناکارآمدی، بن بست و ناامیدی را به مردم بچشاند و اگر نتوانست این کار را کند در سطحی دیگر تلاش می کند با جنگ روانی این ناامیدی را به مردم بازنمایی کند. (سعدالله زارعی، چگونه جنگ اقتصادی دشمن را متوقف کنیم)

تاکید بیانیه گام دوم بر توانمندی نظام در حل مسائل است و اینکه مسائل کشور بن بست ندارد و قابل حل است، چنانچه در ۴۰ سال گذشته اینگونه بوده است. هدف این بیانیه امیدبخشی در آستانه دهه پنج انقلاب به نیروهای انقلابی و آحاد مردم است. این امید تنها با حل مسائل کشور از طریق ظرفیت های درونی کشور خصوصا ظرفیت سرشار و عظیم جوانان شدنی است.

چنانچه مقام معظم رهبری در بیانات نوروزی خود در اول نوروز صراحتاً چکیده گام دوم را اینگونه تبیین نمودند:

«آنچه در گام دوم انقلاب باید اتفاق بیفتد، اولاً شناختن و جدی گرفتن داشته های خود [است]؛ داشته های خودمان را بایستی بشناسیم و آنها را جدی بگیریم؛ مزیت های خود، ظرفیت های خود، مزیت های کشور، ظرفیت های کشور، اینها را باید بشناسیم، جدی بگیریم اینها را، اینها را به کار بگیریم و از اینها استفاده کنیم؛ کشور خیلی ظرفیت وسیعی دارد؛ ثانیاً، آفتها را بشناسیم، فسادها را بشناسیم، راههای

رخنه‌ی دشمن را بشناسیم و در مقابل آنها به طور جدی ایستادگی کنیم. امروز گام دوم انقلاب این است: شناختن ظرفیتهای و مزیتها و استفاده‌ی از آنها، و شناختن فسادها و رخنه‌ها و کمبودها و مشکلها و سینه سپر کردن برای حل آنها»^{۴۹}

براین اساس بیانیه گام دوم نسخه امید آفرینی و حرکت روبه‌جلوی کشور از طریق حل مسائل کشور مبتنی بر ظرفیتهای، خصوصا ظرفیت نیروهای جوان کشور است. که اولویت این مسائل در بخش پایانی بیانیه اشاره شده است.

چگونگی تحقق گام دوم

مبتنی بر تبیین چیستی گام دوم، باید به این سوال جواب داد که چگونه می‌توان گام دوم را محقق نمود؟ بنا بر تبیین فوق باید مسائل کشور را شناخت که می‌شود مهمترین مسائل کشور را در همان ۷ عنوان پایانی بیانیه دسته بندی نمود، در کنار شناخت و تحلیل مسائل باید ظرفیتهای گوناگون کشور را نیز شناخت و به واسطه این ظرفیت ها آن مسائل را حل نمود.

ضرورت شناخت مسائل عینی

بسیاری مواقع اصحاب علم اعم از پژوهشگران و نظریه پردازان و... اساسا توجهی به مسائل واقعی مردم ندارند، بلکه تنها به مسائل خودساخته و نخبگانی شان می‌اندیشند، و نگرانی و تعهدی نسبت به مسائل واقعی مردم که میلیون ها نفر از آن رنج می‌برند ندارد و حتی اطلاع از برخی از این مسائل هم ندارند. متأسفانه عمده جامعه حوزوی و دانشگاهی کشور فارغ از مسائل واقعی و عینی مردم در حال پژوهش و آموزش هستند، بسیاری از مقالات، پایان نامه ها و رساله ها به مقولات و مسائل غیر واقعی می‌پردازند و اساسا فاصله جدی ای بین دانشگاه و جامعه وجود دارد. فاصله بین دانشگاه و جامعه بسیار بیشتر از فاصله موجود بین دانشگاه و صنعت است، و حوزه علوم انسانی و اجتماعی در دانشگاه های ایران عمدتا منتزع از واقعیات جامعه ایرانی است.

مسئله‌شناسی، مشخص نمودن صورت مسایل، طبقه‌بندی آن‌ها و ترسیم چارچوبی از وضع موجود جهت نیل به آینده مطلوب و مورد انتظار می‌باشد و از پراکنده‌کاری، سطحی‌نگری، تک‌بعدی‌نگری و نیز

^{۴۹}. سیدعلی خامنه‌ای، بیانات، ۹۸/۰۱/۰۱.

بلندپروازی‌های غیر واقع‌بینانه جلوگیری می‌کند. از این رو لازم است با درک صحیحی از چیستی مسائل و مشکلات، برای حل آن‌ها چاره‌جویی کرد^{۵۰}.

مبثنی بر این بیانیه این مسائل عینی مردم است که باید حل شود و تنها از این طریق می‌توان جامعه را امیدوار و پویا به حرکت انداخت.

اهم این مسائل که در بخش پایانی بیانیه به آن اشاره شده است عبارت است از:

۱. علم و پژوهش
۲. معنویت و اخلاق
۳. اقتصاد
۴. عدالت و مبارزه با فساد
۵. استقلال و آزادی
۶. عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن
۷. سبک زندگی

ضرورت شناخت ظرفیت‌های کشور

برای اینکه یک جامعه یا یک کشور به حداکثر توسعه و پیشرفت دست یابد، ابتدا باید پتانسیل‌های آن شناسایی شود. چرا که این ظرفیت‌ها اعم از ظرفیت‌های انسانی، اقتصادی، طبیعی و... غیره است که زمینه لازم برای هر پیشرفتی را مهیا می‌کند.

الگوی فعلی حل مسائل کشور در حاضر عمدتاً دو راه حل دارد، یکی حل مسئله از طریق سازوکارهای حاکمیتی یعنی پرداخت پول به شرکت‌ها و... و سفارش حل مسائل، و مسائل در مقیاس بزرگ‌تر حواله به قدرت‌های خارجی می‌شود. در صورتی که هیچ کدام از این الگوها قطعاً نتوانست مسائل مردم را حل کند، چرا که به فرض اراده جدی نهادهای حاکمیتی و قدرتهای جهانی، این نهادها و قدرت‌ها اساساً این میزان توانایی برای حل مسائل گوناگون یک جامعه بزرگ چون ایران را ندارد.

تنها راه حل مسائل کشور و مردم توجه به ظرفیت‌های کشور است. ظرفیتهایی که عمده آنها ظرفیتهای مردمی است و در میان این ظرفیتهای ظرفیت اصلی جوانان مومن و انقلابی کشور هستند.

در ماه‌های اخیر مقام معظم رهبری بارها به کلیدواژه «ظرفیت» اشاره کرده اند:

^{۵۰} رضا احمدیان، بهتر عبدالله، برنامه ریزی با رویکرد مسأله‌شناسی، نگرشی نوین در برنامه ریزی منطقه‌ای، مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین، دوره ۱، شماره ۲، پاییز ۹۶، ص ۱۵ - ۲۹

«یکی از مشکلات بزرگ ما امروز در کشور این است که ظرفیتهای زیادی داریم - ظرفیتهای ملی - که از اینها استفاده نمیکنیم؛ ظرفیت جغرافیایی داریم، ظرفیت فرهنگی داریم، ظرفیت نیروی انسانی داریم، ظرفیت منابع زیرزمینی داریم، ظرفیت تجارت داریم، ظرفیت رفت و آمدهای بین‌المللی و مرکزیت [داریم]، از همه‌چیز انواع ظرفیتهای را داریم، [اما] از خیلی‌هایش متأسفانه درست استفاده نمیشود که اگر استفاده بشود، مشکلات کنونی اقتصادی کشور هم به میزان زیادی حل خواهد شد»^{۵۱}.

«توانایی‌های ما زیاد است، ظرفیتهای ما زیاد است؛ توجه به این ظرفیتهای استفاده‌ی از این ظرفیتهای برنامه‌ریزی عاقلانه و مدبرانه برای استفاده‌ی از این ظرفیتهای میتواند کشور را به اقتدار و استحکام ساخت درونی برساند؛ و این، آن چیزی است که دشمن را مأیوس میکند، این، آن چیزی است که به کشور و ملت و نظام اسلامی، به توفیق الهی مصونیت خواهد داد»^{۵۲}.

«ظرفیتهای کشور بسیار بالا است؛ ما توانایی‌هایمان، استعدادمان در کشور خیلی زیاد است؛ یعنی اگر ما امیدواری‌هایی را به آینده ابراز میکنیم و میگوییم که این کارها باید انجام بگیرد یا میگوییم این کارها انجام خواهد گرفت، این با تکیه‌ی بر ظرفیتهای توانایی‌های بالقوه‌ی کشور است»^{۵۳}.

«راه [صحیح پیشرفت] چیست؟ راه همانی [است] که عرض کردیم: تکیه‌ی به استعداد درونی، تکیه‌ی به ظرفیتهای داخلی کشور، تکیه‌ی به همین جوانها، تکیه‌ی به ابتکاری که جوانها میزنند، کاری که دنبال میکنند، دانشی که تحصیل میکنند، دانش تحصیل کرده‌ای که تبدیل به فناوری میکنند. ما ظرفیتهایمان زیاد است»^{۵۴}.

اما با همه این تأکیدات متأسفانه ایران رتبه اول استفاده نکردن از ظرفیتهای:

«یک تحقیق دیگری هست باز در کنار این - مال بانک جهانی است؛ در سال ۲۰۱۳ - که از لحاظ ظرفیتهای استفاده‌نشده‌ی داخلی، ایران در رتبه‌ی اول جهان است؛ شما چه احساسی پیدا میکنید از این؟ این دیگر حرفی نیست که یک اقتصاددانی در داخل بگوید تا حمل بشود بر یک معنایی؛ نه، این را یک مرکز بین‌المللی نگاه میکند به ظرفیتهای کشور - ظرفیت جغرافیایی، ظرفیت انسانی، ظرفیتهای اقلیمی، ظرفیتهای کانی و امکانات زیرزمینی و امثال اینها - میگوید مجموع ظرفیتهای استفاده‌نشده‌ی کشور ما،

۵۱. سیدعلی خامنه‌ای، بیانات در دیدار مدال‌آوران کاروان ورزشی ایران در بازی‌های پاراآسیایی اندونزی

۵۲. سیدعلی خامنه‌ای، بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی

۵۳. سیدعلی خامنه‌ای ، ۹۸/۰۱/۰۱، بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی

۵۴. سیدعلی خامنه‌ای ، بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۹۵/۰۵/۱۱

آن قدر بالا است که ما در این زمینه در دنیا رتبه‌ی اولیم؛ در سال ۹۲ این گفته شده و مال ۲۰۱۳ است. بنابراین استفاده نکردن از ظرفیتهای چیز مهمی است. این را بنده البته بارها در صحبت‌های گوناگون گفته‌ام و مواردی را هم ذکر کردم از آن ظرفیتهای استفاده نشده که حالا لزومی ندارد [بگویم]؛ بحث اینها در جلسات تخصصی بیشتر لازم و مهم است که انجام بگیرد که چه چیزهایی ظرفیتهای استفاده نشده است؛ یک فهرستی وجود دارد از ظرفیتهای استفاده نشده؛ یکی این است.^{۵۵}

ظرفیت های مورد توجه در گام دوم

در بیانیه گام دوم ظرفیتهای گوناگونی مورد توجه قرار گرفته است، که اهم آنها عبارتند از:

- ظرفیتهای انسانی (جوانان)
- ظرفیتهای گفتمانی (شعارهای جهانی فطری)
- ظرفیتهای تاریخی (تجارب ۴۰ ساله و برکات بزرگ انقلاب)
- ظرفیتهای جهانی
- ظرفیت های مادی

که البته مهم ترین ظرفیت از میان همه این ظرفیتهای، ظرفیت نیروی مستعد و کارآمد جوان کشور است: «نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی؛ مهم ترین ظرفیت امیدبخش کشور. نکته‌ی مهمی که باید آینده سازان در نظر داشته باشند، این است که در کشوری زندگی میکنند که از نظر ظرفیتهای طبیعی و انسانی، کم نظیر است و بسیاری از این ظرفیتهای با غفلت دست اندرکاران تاکنون بی استفاده یا کم استفاده مانده است. همتهای بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی، خواهند توانست آنها را فعال و در پیشرفت مادی و معنوی کشور به معنی واقعی جهش ایجاد کنند».^{۵۶}

در بیانیه همچنین توجه ویژه ای به ظرفیت های مادی کشور شده است:

«فهرست طولانی فرصتهای مادی کشور: به جز اینها، فرصتهای مادی کشور نیز فهرستی طولانی را تشکیل میدهد که مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند میتوانند با فعال کردن و بهره گیری از آن، درآمدهای ملی را با جهشی نمایان افزایش داده و کشور را ثروتمند و بی نیاز و به معنی واقعی دارای اعتمادبه نفس کنند و مشکلات کنونی را برطرف نمایند. ایران با دارا بودن یک درصد جمعیت جهان، دارای ۷ درصد ذخایر معدنی جهان است: منابع عظیم زیرزمینی، موقعیت استثنائی جغرافیایی میان شرق

^{۵۵}. سیدعلی خامنه ای، بیانات، ۱۳۹۷/۶/۷

^{۵۶}. متن بیانیه

و غرب و شمال و جنوب، بازار بزرگ ملی، بازار بزرگ منطقه‌ای با داشتن ۱۵ همسایه با ۶۰۰ میلیون جمعیت، سواحل دریایی طولانی، حاصلخیزی زمین با محصولات متنوع کشاورزی و باغی، اقتصاد بزرگ و متنوع، بخشهایی از ظرفیتهای کشور است؛ بسیاری از ظرفیتهای دست‌نخورده مانده است. گفته شده است که ایران از نظر ظرفیتهای استفاده‌نشده‌ی طبیعی و انسانی در رتبه‌ی اول جهان است. بی‌شک شما جوانان مؤمن و پرتلاش خواهید توانست این عیب بزرگ را برطرف کنید. دهه‌ی دوم چشم‌انداز، باید زمان تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته و نیز ظرفیتهای استفاده‌نشده باشد و پیشرفت کشور از جمله در بخش تولید و اقتصاد ملی ارتقاء یابد»^{۵۷}.

ضرورت حل عملیاتی مسائل

همانگونه که بیان شد عمده نخبگان در جامعه حوزوی و دانشگاهی کشور فاصله زیادی از مسائل عینی مردم دارند و اساساً به این مسائل نمی‌پردازند. مسئله دیگر هم آن است که آن دسته از اندیشمندان و پژوهشگرانی هم که به این مسائل واقعی مردم توجه می‌کنند و می‌پردازند از زاویه‌ی ای نظری و انتزاعی آن‌ها را طرح و تحلیل می‌کنند، و موفق به حل عینی و عملیاتی این مسائل نمی‌شوند و عمده راهکارهایی که می‌دهند راهکارهای کلی و نظری و فاقد جوانب عملیاتی است. لذا ضروری است که خواص با نگاهی عملیاتی و واقعی برای حل مسائل مردم و جامعه تلاش کنند.

ناظر بر همین دیدگاه است که مقام معظم رهبری بارها تذکر داده اند که؛

«مراقب باشید در بحثهای نظری غرق نشوید. باید تلاش کنیم، نظریه سازی ما ناظر به میدان و عمل باشد»^{۵۸}.

براساس این تبیین، برای تحقق گام دوم در هر یک از مسائل اولویت دار کشور، ابتدا باید در شناخت بهتر این مسائل کوشید و در گام بعد باید ظرفیت های فراوان کشور را در همان عرصه کشف نمود، خصوصاً نیروهای جوان متخصص که در همه عرصه ها وجود دارند. همچنین برای کشف این ظرفیت ها باید به تجارب گرانبه‌ای ۴۰ ساله انقلاب مراجعه نمود که بسیاری مواقع راه حل مسائل کشور را از آن طریق می‌توان یافت.

^{۵۷}. متن بیانیه

^{۵۸}. بیانات مقام معظم رهبری در جمع محققان تمدن نوین اسلامی - ۱۱ بهمن ۹۷

و تنها در این صورت است که بن بست های ساختگی دشمن از بین می رود و مشکلات مردم حل خواهد شد و انقلاب با
امیدی بیش از پیش گام دوم خود را طی خواهد نمود، گامی که بسیار فراتر از مرزهای ایران و جهان اسلام
خواهد بود... إن شاء الله

مسائل

علم و پژوهش
معنویت و اخلاق
اقتصاد
عدالت و مبارزه با فساد
استقلال و آزادی
عزت ملی روابط خارجی،
مرزبندی با دشمن
سبک زندگی

ظرفیت

ظرفیتهای انسانی (جوانان)
ظرفیتهای گفتمانی (شعارهای
جهانی فطری)
ظرفیتهای تاریخی (تجارب ۴۰
ساله و برکات بزرگ انقلاب)
ظرفیتهای جهانی
ظرفیت های مادی

گام دوم

پیشرفت
حل مسائل کشور
بن بست شکنی
امیدبخشی

نتیجه گیری

براساس این مقاله در سطح نظری، در تبیین این بیانیه باید مراقب بود که دچار؛ تقلیل این متن راهبردی
در سطح نخبگانی، انتزاعی و حاشیه پردازی نشد، لذا نهادهای، مدیران، مبلغین و رسانه ها باید مراقب این
تقلیل یافتن و بی ثمر شدن این بیانیه تاریخی باشند. در سطح عملی نیز سیاستگذاران و مدیران کشور
باید الگوی مدیریتی و سیستم بروکراتیک سازمانی را تغییر دهند. در نهادهای و سازمانهای حاکمیتی بجای
توجه صرف به اسناد و ابلاغیه های سازمانی که عمدتاً فارغ از مسائل عینی مردم طراحی و سیاستگذاری
شده است، باید به مسائل عینی مردم توجه شود. همچنین بجای الگوی مدیریتی و اقتصادی نفتی و
رانتی، باید ظرفیت های کشور خصوصاً ظرفیتهای مردمی و بالاخص ظرفیت جوانان مورد توجه قرار
گیرد، اینگونه نباشد که طراحی و اجرا هر اقدام عمرانی، خدماتی و... وابسته با منابع مالی و یا خارجی
باشد. لذا وظیفه نهادهای حاکمیتی بیش از بودجه نویسی و بودجه ریزی، مسئله شناسی و ظرفیت
شناسی خواهد بود. مبتنی بر همین رویکرد ساختار نهادهای حاکمیتی می بایست تغییر کند. بسیاری از
ساختارهای بروکراتیک کشور حاصل نگاه های فوق است رویکردهای وابسته به نفت و ابلاغی، مبتنی بر
الگوی گام دوم ساختارها باید خود را با روشهای پیشنهاد شده هماهنگ سازند. براین اساس معیار گام
برداشتن در مسیر گام دوم و پیشبرد انقلاب دو شاخص اساسی خواهد بود؛ میزان اشراف و موفقیت

نهادهای حاکمیتی در حل عینی مسائل واقعی مردم و بن بست شکنی در این حوزه ها، و شاخص دوم اشراف بر ظرفیت های عظیم کشور در حوزه های تخصصی هر نهاد خصوصا ظرفیت سرمایه انسانی کشور و ظرفیت عظیم گفتمانی انقلاب اسلامی خواهد بود.

منابع

۱. احمدیان، رضا، بهتر عبدالله، برنامه ریزی با رویکرد مساله شناسی، نگرشی نوین در برنامه ریزی منطقه ای، مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین، دوره ۱، شماره ۲، پاییز ۹۶.
۲. سروش، علی، رویکرد امام خمینی در تفسیر سیاسی قرآن کریم برای ارائه الگوی به جهان اسلام، رساله دکتری، دانشگاه باقرالعلوم، قم، ۱۳۹۶، ص ۱۲۷.
۳. دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری.
۴. مصباح یزدی، محمدتقی، آفت زدایی از انقلاب ماموریت جوانان در گام دوم، قابل دسترس در:

<http://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=43346>